

וישלה (292)

ימצאו אחר תחתיו. הוא הדבר בענינינו, צדיקים שעוסקים במלחמת היצר בעולם הזה מסתפקים במועט, ולוקחים מהעולם הזה רק את ההכרח שנצרך להם לעבודתם בקניית העולם הבא. לכן שומרים על כל חפץ בשמירה מעולה, כי אם יאבד מהם החפץ יפריע להם הדבר בעבודת הקודש עד ששייגו תמורתו.

ספר "לחתך עליון"

הסדר שבנס

וַיֵּרָץ עֲשׂוֹ לְקָרָאתוֹ וַיְחַפְּקֶהוּ וַיִּפֹּל עַל צִוְּאָרוֹ וַיִּשְׁקֶהוּ וַיִּכְבּוּ (לג. ד)

מלמד שלא בא לנשקו אלא לנשכו, ונעשה צוארו של יעקב אבינו של שייש וקהו שיניו של אותו רשע, ומה ת"ל 'וַיִּכְבּוּ' אלא זה בוכה על צוארו וזה בוכה על שיניו. (ב"ר פ"ח. ט). מבואר כאן בחז"ל שצווארו של יעקב כאב לו, ולכן בכה יעקב. ויש כאן הערה גדולה, שלכאורה אם נעשה נס ליעקב שעשו לא יוכל לנשוך אותו, מדוע היה צריך הנס להיות באופן שיעקב יתייגר על ידו, וכי לא היה אפשר להצילו באופן שלא יסבול כלל? ונראה שמבואר כאן יסוד. ענין הנס אינו שמבטלים את כל סדרי הטבע למען הנס, אלא שיש כאן סדרי חדש שלא כרגיל, אבל גם הנס מוגבל לסדר מסויים, ולכן אף שהיה יעקב זקוק וראוי לנס, מ"מ הנס היה יכול להיות רק באופן כזה שצווארו יתהפך לשיש, ואף שעל ידי זה יכאב לו צווארו.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "תפארת שמשון"

וַיִּתֵּן אֶת פָּנֵי הָעִיר (לג. יח)

בא עם דמדומי חמה וקבע להן תחומין (מדרש רבה). בשעה 'דמדומי חמה', כאשר שולטים טשטוש התחומים ועירבוב הדעות, ואין הבדל בין יום ולילה, בין אור לחושך, דוקא אז כוחו של יעקב הוא, לקבוע תחומין, להבדיל בין הטוב ובין הרע ולגלות בעליל מהותו של כל דבר ודבר. קדושתה של ארץ ישראל דורשת מידה יותר גדולה של בהירות והבדלה, לבלי לערבב קודש עם חול ושלא להמיר את המושג ארץ ישראל, כפי שהתורה מבינה אותו, במושג 'ארץ' כפי שאומות העולם מבינות אותו. כאשר יעקב מגיע אל העיר הראשונה בארץ ישראל ורואה 'דמדומים', ספקות, טשטושים ועירפולים, מיד הריהו קובע תחומין ומבהיר את כל הענינים.

ספר "מעינה של תורה"

עַל כֵּן לֹא יֵאָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גֵּיד הַנֶּשֶׁה (לג. לג)

ידוע שהמאכלים שאסרתם תורה, שורשם הוא ממקור טומאה. ברם גיד הנשה שנאסר רק לאחר שנפגע יעקב

וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמֹר צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה וְאֶשְׁלָחָה לְהַגִּיד לְאֹדְנִי לְמִצָּא חֵן בְּעֵינֶיךָ (לב. ו)

פסוק זה מרמז שכאשר אדם שברכו ה' בעושר נותן צדקה, כוונתו צריכה להיות לשם שמים, ולא כדי להאדיר את שמו וכבודו בעיני אחרים. 'וַיְהִי', לשון צער, "לִי שׁוֹר וַחֲמֹר", היינו כאשר העושר והרכוש הם רק "לִי" בלי להעניק לאחרים, בעושר כזה יש צער. אך "וְאֶשְׁלָחָה לְהַגִּיד לְאֹדְנִי", נדרש מהאדם "להגיד" (מלשון אגד וחיבור), דהיינו, לשלוח את הנכסים ולתת צדקה כדי להתאגד ולהתחבר להקב"ה (לְאֹדְנִי). והצדקה הניתנת צריכה להיות כדי "לְמִצָּא חֵן בְּעֵינֶיךָ", למצוא חן בעיני ה' ולא לשם כבוד.

ספר "ילקוט מאיש לרעהו"

וַיֹּאמֶר אִם יָבֹא עֲשׂוֹ אֶל הַמִּתְנָה הָאֶחָת וְהִכְהוּ וְהָיָה הַמִּתְנָה הַנִּשְׁאָר לְפָלִיטָה (לב. ט)

מעיר רש"י על הפסוק שיעקב אבינו הכין את עצמו לשלושה דברים: לדורון, לתפילה, ולמלחמה. הוסיף על כך ה' שפת אמת", שלושה דברים אלו שהכין את עצמו יעקב, הם הדברים שכאשר האדם נותן אותם על לבו בעבודת ה' יכול להגיע למדרגה גבוהה, והם גם מרומזים בקריאת שמע: "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך". כל לבבך: זו עבודה שבלב, היא תפילה. בכל נפשך: זו מלחמת אדם ביצרו. בכל מאודך: זה הדורון, הצדקה שהאדם נותן מהונו.

ספר "שולחן אליהו"

כל דבר שניתן מן השמים לאדם בוודאי יש צורך וַיִּתֵּר יַעֲקֹב לְבָדּוֹ וַיֹּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ עַד צִלּוֹת הַשָּׁמַיִם (לב. כה)

שכח פכים קטנים וחזר עליהם (רש"י). צריך להבין, הלא בוודאי לא מקרה הוא שרק כאשר חזר יעקב אבינו ליטול את הפכים קטנים התגרה בו שרו של עשו. לכאורה מה השייכות בין הדברים? בגמרא (חולין צא.): אמר ר' אלעזר שנשתייר על פכים קטנים, מכאן לצדיקים שחביב עליהם ממונם יותר מגופם וכל כך למה לפי שאין פושטין ידיהם בגזל. דברי חז"ל צריכים ביאור, שכן איך יתכן שממונם של צדיקים חביב עליהם עד כדי כך, הלא אנחנו עצמנו לא היינו משבחים אדם שמחבב את ממונו יותר מגופו. ביאר הסבא מקלם זצ"ל על פי משל לאנשי הצבא שבימים כתיקונם מחליפים את בגדי הצבא מפעם לפעם, אולם כשיוצאים למלחמה אינם מורשים לקחת איתם יותר מבגד אחד, זאת כדי שלא להכביד על תנועתם בזמן המלחמה. אכן, היות והם יוצאים עם בגד אחד בלבד, הם מקפידים מאוד על בגדיהם שלא יקרעו, שכן יודעים שאם יקרע הבגד לא

בכף ירכו, אינו דומה לשאר מאכלות אסורים, שאיסורם הוא מלכתחילה, הרי שמחמת יעקב אבינו: "דמות האדם שבמרכבה" נעשה שינוי בבריאה, וגיד הנשה יצא מכלל היתר לכלל איסור. וזו תוספת הבנה ב"מעשה אבות סימן לבנים", כי אדם השלם הוא מרכז הבריאה, וכל עלייה וירידה וכל שינוי החל בו, משפיע על כל הבריאה כולה. וכן כתב ה"אור החיים הקדוש": לצד שנודעזע הגיד ממקור הקדושה ושלט בו הקליפה, בחינה זו בכל מקום שהיא, נטמאה ואסרה הבורא כי הוא היודע.

וּתְצַא דִּינָה בֵּת לָאָה וכו' (לד. א)

מובא שנענש על שהטמין אותה בתיבה ולא נתנה לעשו, ודילמא היתה מחזיתו למוטב. וקשה והרי מצד השני היה עשו עלול להטות את לבבה לרעה, וכי היה מחוייב לסכן את נשמתה ולתתה לעשו אף שעלולה להתקלקל אצלו. עוד קשה, דלקמן (לה. א) כתב רש"י דמפני שאיחר בדרך אירע לו זאת. וסותר את עצמו על מה שכתב לעיל. ונראה דשניהם אמת הם דהנה אם היה יעקב מתעכב והולך ביחד עם עשו איזה שנים, וגם היה נותן לו את דינה. אז טובים השנים באלה שהיו מחזירין את עשו למוטב, דינה בפנים ויעקב בחוץ, והוא היה עומד על המשמר שלא תחמיץ דינה אפילו במשהו, אלא היה מזרז תדיר, בשמירת המצוות בקדושה. אך יעקב לא רצה להתמהמה עם עשו, כי רצה למהר לקיים נדרו ולקיים מצות כבוד אב ואם, ועשו הרי היה בדרכו להר שער, וע"כ נפרדו זה מזה. אך עתה שאיחר בדרך בשכם ולא מיהר לבית אביו, הדרא קושיא לדוכתא, מדוע לא נתנה לעשו והוא ידור אצלם עד שיחזירו למוטב, ולכן נענש במכשול דינה. ונמצא דשני הטעמים צדקו יחדו.

ספר "מקח טוב"

וַיָּבֹא חֲמוֹר וַשְׁכֶּם בָּנוּ אֶל שְׁעַר עֵינָם וַיִּדְּבְרוּ אֶל אֲנָשֵׁי עֵינָם לֵאמֹר (לד. כ)

יש כאן דבר פלא, כיצד הצליחו חמור ושכם להשפיע על כל בני העיר למול את כולם, ולא היה בהם אפילו אחד שהתנגד? מיישב ה"חפץ חיים", שמכאן אנו לומדים מהו הכח הרצון, כשיש לאדם רצון, הוא יכול להשיג אפילו מה שקשה להבין בשכל. שכם רצה לשאת את דינה והשקיע את כל מאמציו להשיג את המטרה, ולבסוף עלתה בידו. מוסיף ה"חפץ חיים", כי הדברים אמורים גם ביחס ללימוד התורה, אילו היינו חשים במעלת התורה שהיא יקרה מאלפי זהב וכסף, ואין דבר בעולם שישווה לה, היינו לומדים בחשק ובמרץ. אף כשאנו תשושים. והראיה מבעלי מקצוע, מכיון שיודעים שעל כל שעה של עבודה יקבלו שכר, העייפות נעלמת מהם, והם מוותרים על המנוחה והאכילה.

ספר "להתענג בתענוגים"

הלכה: עניית אמן: יש מי שכתב, שקודם התפילה יאמר: רבונו של עולם, גלוי וידוע לפניך שאני בשר ודם ואין בי כח לכון כוונות אמן כראוי, לכן יהי רצון מלפנך שתהא עולה כוונת אמן שלי, עם כוונת אמן מאותם השרידים היודעים לכון כוונת עניית אמן כראוי. אמן יתומה: משמעותה על דרך יתמות, ניתוק הקשר כעין היתומים לאביהם. שהאמן מנותקת ואינה משתייכת לברכה. נמצאת האמן יתומה. ובנוסף גם הברכה חסירה. לכן בכל עניית אמן, כדי שיהא מותר לענות, צריך שידע העונה מה היא הברכה שבירכו עתה. דאם אינו יודע, אלא שמע מאחרים העונים, אסור לענות עמהם.

ספר "נוטרי אמן"

פתגם: דרך רשעים כאפילה לא ידעו כמה יכשלו.

"משלי"

חקירה: אין עונשים מן הדין: שלושה צדדים: שמא מגיע לו עונש חמור יותר, או שמא יש פירכא לקל וחומר, או שכך נמסרה המידה קל וחומר. (מהרש"א: חמור יותר, הליכות עולם: פירכא, דן בהם קונטרסי שיעורים בבא קמא ב-י, רא"ם פרשה שמיני: כך נמסרה המידה)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: עדות מדוקדקת: חסיד אחד נהג מידי בוקר, לשנות אחרי תפילת שחרית, שתי כוסות יי"ש גדולות. שאלהו חבריו לפרש מנהג משונה זה, הסביר להם: ע"י שתייה זו אני מונע עצמי מהלהוציא דבר שקר מפי. שכן אם ישאלני אדם בבוקר: כבר התפללת שחרית? מה אשיב לו? אומר שהתפללתי, אין זה אמת. וכי לזאת ייקרא תפילה של ממש? אומר לו שלא התפללתי, ודאי שאשקר. ובכן, אני אומר לו, שכבר שתיתי יי"ש והריני פטור עצמי מתשובה. וכי ראיתם אדם מישראל ששותה יי"ש לפני התפילה. הקשו חבריו: מדוע, איפוא, לא תסתפק בכוס אחד? השיב החסיד: הרי נאמר: על פי שני עדים יקום דבר. א"כ הוסיפו והקשו חבריו: די לך בשתי כוסות קטנות? נתחייך החסיד והוסיף: הרי קיימא לן: קטן פסול לעדות.

ספר "חד וחלק" חלק ב' (דף קסט)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, סשא בנימין בן קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזית בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלום, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוה, רישא שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ולציפורה לידיה בת רבקה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה, הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמית מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, אליהו בן זוהרה, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מול פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'רלי בן ג'ולייט אסתר.

